

Від Чеської Липи до Морочного

Пролягла дорога нашої землячки Надії Бурачевської. Щороку поспішає вона до отчого дому, щоб вклонитись батькові, наговоритись досхочу з сестрами Любою та Валентиною, пройтись стежками, де блукало колись дитинство. Нинішній серпень знову покликав в дорогу. Нагода для подорожі видалась особливою: батько святкує своє 80-річчя. Тож, полишивши в Чехії всілякі клопоти й справи, Надія заспішила на Полісся.

На гостині в цьому обійсті я не вперше. Кілька років тому повідувала нашим читачам про ветерана педагогічної праці, зятятого життєлюбця, подвижника спортивного руху Никанора Яковича Бурачевського. Зачувши про те, що в Морочне з Чехії завітала його донька Надія, напросилась на розмову. Благо, в спілкуванні не відмовили, хоча сестри добряче й притомились: влаштували в батьківському домі генеральне прибирання. Никанор Якович і сам звик до порядку. Уже котрий рік вдовує, і вік поважний має, а в роботі все такий же затятий. Навіть корівчинку досі тримає. Тож, влаштували короткий перепочинок. За чашкою кави завели розмову про життя-буття. Звісно, перше, що мене цікавило: шляхи-дороги, що привели Надію в Чехію. Істрія, яку мені повідали, виявилась навдивовижу цікавою. Після закінчення Київського педагогічного інституту, за направленням, Надія потрапила в середню школу села Нова Зубівщина, Коростинського району, що на Житомирщині. Основний склад населення цього сільця - вихідці з Чехословаччини. Їх предки ще в 1871 році, в пошуках дешевших земель, опинились на Україні. Дві великі родини поселились близько Коростеня. За сто років вони настільки розрослись, що на Житомирщині утворились

виручили не дуже великі гроші. У чеському містечку Куржіводи отримали квартиру. Не скажу, що занадто шикарну, але це було цілком пристойне житло. Відразу ж знайшли собі роботу. Чоловік за спеціальністю електромеханік. Тож,

вузу. Донька Марія вже працює лікарем-реабілітологом в приватному фізикабінеті.

обое влаштувались на завод по виробництву електрообладнання для автомобілів. За фахом я історик. Та, щоб знову працювати в школі, мені потрібно було здати екзамен на знання чеської мови. В

Має ще спеціалізації фармацевта й медичної сестри. Діти обое здобували освіту на державній формі навчання. Щоправда, стипендії не отримували. Серед чеських студентів її отримують лиш

везуть з Німеччини, картоплю – з Польщі. На все є квота. Відпочивати чехи люблять в Греції, Хорватії, Італії. Відпустка – 25 днів. В усіх вона оплачувана. Найвища зарплата на знаменитому автомобільному підприємстві "Шкода-Авто", найнижча – в сфері обслуговування. Найбільш престижними вважаються професії адвоката, менеджера, лікаря. Пенсійний вік для жінок – 62 роки. Необхідний для отримання пенсії стаж – 35 років. До речі, мені до стажу зараховується й педагогічна праця в школі на Україні, й роки навчання.

- За чим найбільше сумуєте? – запитую Надію.

- За салом, - напівжартома – напівсерйозно звучить у відповідь. – Чехи взагалі не знають, що таке сало. Вони полюбляють англійську слонину – це щось на зразок підчеревка. А найбільш популярні національні страви – свічкова (приготовлене з підливою м'ясо) та кнедлики (дріжджове тісто без начинки). З напоїв найпопулярніші

два населених пункти з етнічних чехів: один в Коростинському районі, інший – Малинському. Після аварії на Чорнобильській АЕС, в Іжканців Нової Зубівщини виникла думка побудувати в чистій зоні нове, гарне село й гуртом переселитись туди. Цю думку підтримала й влада Чехословаччини. Але, з часом, вирішили, що чеській стороні набагато вигідніше буде переселити українських чехів на їх етнічну батьківщину. Тож, у 1991 році, майже всі чеські сім'ї полишили Нову Зубівщину. Впродовж 3-4 років переселялись й ті, хто відразу не наважився на такий крок. У 1993 році Чехословаччина розпалась на дві незалежні держави - Чехію і Словаччину. Й тепер односельці фактично опинились у двох різних державах. На той час Надія була заміжня. Її чоловік Анатолій Черний теж чех за походженням. Маючи доньку та сина, вони не відразу зважились на переїзд. Та в 1998 році їх Борис захворів. Батьки зрозуміли, що для порятунку сина їм необхідно переселитись в чисту зону. Надія оббивала пороги інстанцій у сподіванні отримати квартиру по переселенню. На неї дивилась, як на ворога народу. Розпачу не було меж. І саме в такий тяжкий момент вони отримали пропозицію на переселення в Чехію.

- Тяжко було полишати Батьківщину? – запитує в жінки.

- В той момент про це не думалось. Ми продали дім, речі, які вважали зайвим тягарем. За все те

Новій Зубівщині ми без проблем спілкувались на чеській, я добре її розуміла. Але йти працювати в школу не захотіла по одній простій причині: чеська і українська школи – це велика різниця. Такого відношення до школи, до навчання, як у нас на Україні, в Чехії нема. Там батьки зовсім не цікавляться успіхами дітей в школі, й самі учні не придають навчанню особливого значення. В нашій українській школі, де я викладала, був чудовий колектив, надзвичайно розумні, талановиті учні і я зрозуміла, що не зможу працювати в чеській школі.

У наших дітей проблем з навчанням не виникло. Вони відразу ж пішли до восьмого класу, швидко опанували чеську граматику, хоча вона досить складна, й закінчили 8-9 класи на відмінно. Суттєвої різниці між проживанням на Україні та в Чехії я не бачу. Не знаю, в чому причина, але я досить швидко звикла до цієї країни. Можливо тому, що поруч жили всі переселенці з Нової Зубівщини. У 2006 році ми купили собі чотирикімнатну квартиру в старовинному курортному містечку Чеська Липа, неподалік Праги. Тут теж працював філіал заводу по виробництву електрообладнання для автомобілів і ми з чоловіком знову влаштувались на роботу. Правда, згодом завод продали в Румунію. Побувши певний період в лавах безробітних, я знайшла собі роботу в піцерії, чоловік нині працює на голландському підприємстві по виготовленню блоків. Син Борис закінчив два курси економічного

одиниці – круглі відмінники. Середня зарплата в Чехії складає 23 тисячі крон, це приблизно 1200 доларів. Працюючі не мають ніяких соціальних пільг. В країні обов'язкове медичне страхування. Частку, це десь 50 доларів на місяць, ми сплачуємо самі, вірніше її відраховують із зарплати, частку перераховує підприємство. Досить дорогі комунальні послуги, квартплата. Хоча житло купити можна дещо дешевше, ніж у нас на Україні. А ось на квартплату йде половина заробітної плати. Комунальні послуги оплачуємо частками. В кінці року йде перерахування. Якщо ми вибрали норму – доплачуємо, якщо ні – нам частку повертають. Проїзд в міському транспорті значно дорожчий, ніж в Україні. Але діє система проїзних квитків: купують на місяць, на тиждень. Під'їзд до шкіл здійснюється безкоштовно. Коли наші діти навчались у школі, то отримували й безкоштовне харчування. Чехія – країна середнього достатку. Мільйонерів тут проживає набагато менше, ніж в Україні і їх статки набагато менші, ніж статки українських багатіїв. Раніше до Чехії приїздило багато заробітчани із Західної України. Тепер цей потік став значно меншим. Малі заробітки. Чехи теж їздять заробляти по світу: Німеччина, Франція, Австрія, Голландія. Після того, як країна увійшла до Європейського Союзу, помітно скоротилось число ферм, виноградників. Держава тепер не зацікавлена в підтримці сільського господарства. М'ясо

пиво та домашня горілка славовища. Про свій сум за Україною скажу так. Звісно, ностальгія буває. Я навіть кожну відпустку поспішаю провести на Україні. Тут батько, сестри, рідня. Хоча ми собі можемо дозволити відпочинок і в теплих заморських краях. Залюбки їдуть зі мною діти й чоловік. Анатолій у кожен приїзд поспішає відвідати Нову Зубівщину. Там полишилась його тітка, інші родичі, друзі, знайомі. Там його юність, молодість. Що поробиш – так розпорядилось життя.

Поруч з Надією її 25-річна донька Марія. Половину своїх літ вона прожила в Чехії. Говорить українською вже з помітним акцентом. Ми балакаємо про дозвілля чеської молоді. Воно таке ж, як і в наших хлопців-дівчат: річка, озеро, бар, концерти, фестивалі. Близьке сусідство з Прагою спонукає до відвідування виставкових зал. У Чеській Липі теж доволі гарний історичний центр, з вишуканою архітектурою минулих віків. Дівчина цінує все, що має й з великою повагою відноситься до своїх витоків. У її житті, в історії її роду, тісно переплелись чеське й українське коріння. Вона свято шанує той духовний спадок. Надія також вельми сподівається, що ніякі життєві колізії не розірвуть святої кривності. І де б вони з дітьми не були: чи то в Чехії, чи то на Україні, завжди відчувають одне: то – Батьківщина.

Галина ГАВРИЛОВИЧ